

Evropská komise navrhla další aktualizaci seznamu invazních druhů, které ohrožují evropskou přírodu

01. 09. 2017 - Od roku 2015 platí v rámci EU nová legislativa, která zamezuje zavlékání a šíření invazních nepůvodních druhů ve státech evropské osmadvacítky. Uplatňuje se a je promítnuta do tzv. seznamu invazních nepůvodních druhů. Druhy (rostlinné i živočišné) na evropském seznamu se tak budou na území Evropy postupně regulovat. Tyto druhy je dnes zakázáno přepravovat a dovážet v rámci EU států a do celé EU a šířit a vypouštět je v evropské přírodě[1]. O přípravě druhé aktualizace seznamu invazních druhů dnes informoval náměstek Ministerstva životního prostředí Vladimír Dolejský skupinu zainteresovaných partnerů, včetně např. zástupců České myslivecké jednoty, rybářů a dalších hospodářů v krajině.

První seznam invazních druhů, na který se nová pravidla vztahují, platí od loňského léta[2] a v srpnu letošního roku byl po dohodě všech evropských států poprvé aktualizován[3]. Evropská komise už zahájila kroky k jeho další aktualizaci, neboť některé problematické druhy na seznamu stále chybí. O přípravě druhé aktualizace seznamu invazních druhů dnes informoval náměstek Ministerstva životního prostředí Vladimír Dolejský skupinu zainteresovaných partnerů, včetně např. zástupců České myslivecké jednoty, rybářů a dalších hospodářů v krajině. „Šíření invazních nepůvodních druhů patří mezi jeden z významných faktorů, které ohrožují naši i evropskou přírodu. Přístup k nim je ale potřebné prodiskutovat se všemi partnery a Ministerstvo životního prostředí proto usiluje o dialog i sdílení informací o vývoji v této oblasti,“ řekl po jednání náměstek ministra životního prostředí Vladimír Dolejský.

Současnou úroveň komunikace a spolupráce s MŽP dnes ocenil i Petr Marada z Českomoravské myslivecké jednoty: „Českomoravská myslivecká jednota vnímá také problematiku invazních nepůvodních druhů, jako jsou mýval či norek americký, za významnou a považuje za potřebné dále aktivně spolupracovat jak na přípravě legislativních změn, tak při provádění praktických opatření v naší přírodě.“

Oficiální projednávání aktualizace seznamu invazních druhů začnou nyní, na podzim letošního roku a budou pokračovat v průběhu roku 2018. Evropská komise už zveřejnila na svých stránkách přehled druhů, včetně odborných podkladů, tzv. analýz rizik, které budou předmětem těchto jednání, viz přehled druhů na stránkách EK [zde](#).

Celkem je navrženo jednat o doplnění 11 druhů nebo jejich skupin, rodů (výsledný počet bude samozřejmě záviset na výsledku jednání). Z pohledu ČR je významný návrh na zařazení norka amerického, jako nejproblematictějšího invazního druhu šelmy u nás, dále pajasanu žláznatého, který se u nás nyní velmi intenzivně šíří (analýzu rizik pro tento druh připravil Botanický ústav AV ČR) a invazních druhů ryb rodu *Lepomis* (slunečnice) nebo sumečků *Ameiurus* (severoamerické druhy sumečků - u nás sumeček americký a sumeček černý). Zařazeno je také několik dalších druhů rostlin např. vodní rostliny nepukalka obtížná, babelka řezanovitá nebo dřeviny kafrovník a srdcovnice lysá, které jsou rizikové v teplejších částech EU. O návrzích se teď bude diskutovat v rámci evropského Výboru pro invazní druhy, kde jsou zástupci každého členského státu (ČR zastupují pracovníci Ministerstva životního prostředí) a po odborné stránce je vyhodnotí Vědecké fórum, které bylo

zřízeno jako poradní orgán pro otázky invazních druhů a jsou v něm zastoupeni experti na biologické invaze z celé EU. Možnost připomínkovat návrhy má i veřejnost, a to buď prostřednictvím společných evropských zájmových organizací, jako je třeba COPA/COGECA zastupující farmáře, FACE zastřešující myslivecká sdružení, nebo prostřednictvím zástupce svého státu ve Výboru pro invazní druhy, tedy MŽP.

Další postup ochrany před invazními druhy v ČR (vedle již přímo platného zákazu dovozu a zákazu rozšiřování invazních druhů v přírodě), který naváže na novou evropskou legislativu a seznam invazních druhů, je nutné dopracovat do naší národní legislativy. Ministerstvo životního prostředí proto nyní připravuje ve spolupráci s Ministerstvem zemědělství potřebné úpravy jednotlivých předpisů. Do vlády půjde návrh novely zákona o ochraně přírody a krajiny a dalších souvisejících zákonů na konci letošního roku.

Příklady druhů rizikových v ČR (zdroj: AOPK ČR):

Norek americký

Lasicovitá šelma. Do Evropy byl poprvé norek americký dovezen na přelomu 19. a 20. století, protože vzrostla poptávka po kožešinách. Následoval masový rozvoj faremních chovů, které poté, co zájem o kožešiny opadl, začaly postupně zanikat. Norek americký se do volné přírody dostal jak únikem z farem, tak záměrným vypouštěním. V České republice byla první zvířata v přírodě zjištěna již v šedesátých letech minulého století. Během 80. let 20. století se zformovalo několik volně žijících populací pocházejících právě z norků uniklých z tradičních velkých farem. Norek americký se v naší přírodě rychle zadaptoval a následně se invazně rozšířil na další území. V současnosti se norek souvisle vyskytuje na více jak 50% území ČR, nejpočetnější jsou populace v jižní polovině Čech a v přilehlé části Moravy. Škody působí především na domácí fauně - zejména rybách, plazech a obojživelnících, ale i ptácích a dalších organismech. Z našich druhů úplně vytlačil norka evropského. Může způsobit úplné "odrybnění" mnoha drobných vodních toků nebo masivní škody na rybích obsádkách ve vodních nádržích. Devastující je jeho lov vodního ptactva nebo celých populací velmi vzácných plazů a obojživelníků (užovka podplamatá, skokan ostronosý), silně ohroženi lovem norka jsou též naše původní druhy raků - rak říční a rak kamenáč. Např. na jednom ze sledovaných toků v Brdech způsobili norci snížení početnosti populace raků kamenáčů o 52 % během necelých 5ti let. V Česku je možné norka lovit podle mysliveckého zákona, ale s řadou omezení a v rozsahu, který nepostačuje k zabránění rychlého nárůstu jeho populace a snížení negativních dopadů na naši přírodu.

Pajasan žláznatý

Jde o listnatý strom, dorůstající výšky 20-25 m. Do Evropy se dostal již roku 1740 (Paříž) ve formě semínek z misionářské cesty po Číně. V roce 1784 byla evropská semena pajasanu dovezena do Severní Ameriky, vysazován byl i v severní Africe, Střední a Jižní Americe, Austrálii a na Novém Zélandě, na tichomořských i atlantických ostrovech. Do českých zemí se nejspíš dostal v roce 1799 (ověřený údaj hovoří o roku 1801), kdy byl vysazen v lesních školkách lednického panství Lichtensteinů. K prvnímu zplanění u nás došlo už v roce 1874, ale nárůst intenzity jeho šíření můžeme sledovat především v současnosti. Pajasan je agresivní invazní druh schopný se lehce přizpůsobit okolnímu prostředí. V současné době je omezen převážně klimaticky, lze ale předpokládat, že s pokračujícím globálním oteplováním bude jeho populace narůstat. V souvislosti s efektem tepelného ostrova dochází dnes k intenzivnímu šíření pajasanu v řadě našich měst, odkud se pak dostává i do okolí. Pyl pajasanu je alergenní. Při kontaktu s rostlinou vznikají na citlivější pokožce záněty. Celá rostlina, zejména semena a kůra, je pro člověka slabě jedovatá. Pajasan také hostí řadu škůdců (larvy motýlů *Atteva punctella* a *Samia cynthia* a dále východoasijský druh brouka

Maladera castanea, houba přeslenatka Verticilium alboatrum), které se mohou živit i jinými domácími druhy rostlin. Kořenový systém pajasanu často poškozuje chodníky, zdi a stavby. Pajasan je potřebné důsledně omezovat v šíření, odstraňovat nálety a populace nejenom v hodnotných biotopech, ale zejména i ve volné krajině. Ve městech je vhodné se zaměřit především na ohniska šíření, výskyt plodících jedinců podél rušných komunikací, vodních toků apod. Omezení výskytu pajasanu u nás i v EU bude dlouhodobá a nákladná záležitost, ale s ohledem na zvýšené riziko jeho šíření v podmínkách měnícího se klimatu, je regulace a prevence dalšího šíření nezbytná.

[1] [Více viz webové stránky Státní veterinární správy.](#)

[2] [Více k tématu na stránkách MŽP.](#)

[3] [Detaily k 1. aktualizaci na stránkách MŽP.](#)

Kontakty:

Petra Roubíčková, tisková mluvčí MŽP

Karolína Šulová, tisková mluvčí AOPK

Petr Marada, ekologická komise ČMMJ

Jan Pergl, Botanický ústav AV ČR

APIC-AK
Agrární poradensko informační
centrum Agrární komory ČR

04. 09. 2017

zdroj: <http://www.apic-ak.cz/> - Evropská komise navrhla další aktualizaci seznamu invazních druhů, které ohrožují evropskou přírodu